

Zveza slovenskih slavističnih društev

DRŽAVNO TEKMOVANJE V ZNANJU SLOVENSKEGA JEZIKA ZA VODNIKOVO PRIZNANJE – REŠITVE

Tekmovalna pola za 8. razred osnovne šole 10. april 2026

Število možnih točk: 75

Sklop A

1.1 Spodnja besedila razporedi po času nastanka od najstarejšega do najmlajšega in ustrezno zaporedje številk zapiši na črtice pod besedili. Po čem si sklepal o pravilnem zaporedju besedil? Utemeljitev napiši v povedi.		2 točki
1	Šentaj, ko bi to vedel, kako bi jih hotel skópati! Ni zastoj začelo deklè v priglíhah govoriti. Ta reč meni ne gre v glavo. Da je le kje kaj pridnega, tako mora že zlodej te ljubljanske fantaline zraven imeti.	
2	Bose, gozpodi miloztiuví, otze bose, tebe izpovuede vuez moi greh, í zuetemu creztu, í zuetei Marii, í zuetemu Michaelu, i uizem crilatcem bosiem, i zuetemu Petru, i územ zelom bosiem, i územ musenicom bosiem ...	
3	Rekši, pogasi gospodar luč in se spravi spat. Dolgo pa sta še oče in mati ugibala o otrocih, o družini in druge enake reči, preden sta zaspala in so ju popustile vsaktere skrbi. Tam v drugi sobici pa je čulo mlado uho vsako besedico. Deklica, o kateri sta se skrblijiva roditelja pogovarjala, ni spala.	
4	Dolgo, prazno poletje, ki se je raztezalo med njo in prvim letnikom gimnazije – in to prav tiste, ki jo obiskuje Krištof – morda le ne bo tako prazno! Mogoče bo celo najboljšo poletje doslej, je razmišljala Lučka, ko je hitela proti šoli.	

Vrstni red besedil po času nastanka: 2, 1, 3, 4; upoštevamo tudi: 2, 3, 1, 4 (saj tekmovalec težko določi, katero besedilo se bolj razlikuje od sodobne slovenščine, 1 ali 3).

Utemeljitev:

Na primer: Starejše kot je besedilo, več razlik s sodobnim jezikom se pojavlja v njem./Starejše kot je besedilo, manj razumljivo je./Sodobnejše kot je besedilo, bolj je podobno sodobnemu jeziku./Sodobnejše kot je besedilo, razumljivejše je.

1 T za pravilno zaporedje IN utemeljitev.

1 T za jezikovno pravilen zapis utemeljitve brez napake.

1.2 Obkroži, ali posamezna trditev drži ali ne drži. Napačne popravi in jih v obliki povedi zapiši na črte.	6 točk
--	---------------

- a) Najstarejši znani prednik slovenščine je praslovanščina. **drži ne drži**
- b) Prvi zapisi v indoevropsčini so nastali pred približno 6000 leti. **drži ne drži**
- c) Ciril in Metod sta pisavo glagolico ustvarila na osnovi grških črk. **drži ne drži**
- č) Brižinski spomeniki so najbrž najstarejše slovansko besedilo v latinici. **drži ne drži**
- d) Verska besedila, ki so v času pokristjanjevanja nastajala na zahodu, so bila pisana

- a) Najstarejši znani prednik slovenščine je indoevropsčina.
b) Inodevropsčina nikoli ni bila zapisana, (ampak se je pred 6000 leti govorila).
d) Verska besedila, ki so v času pokristjanjevanja nastajala na zahodu, so bila pisana v latinščini, (stari grščini in hebrejščini)./ Verska besedila, ki so v času pokristjanjevanja nastajala na vzhodu, so bila pisana v jezikih domačih ljudstev.

**3 T za 5 pravilno obkroženih trditvev, 2 T za 4 pravilne trditve, 1 T za 3 pravilne trditve.
1 T za vsako pravilno popravljeno trditev.**

1.3 V celih povedih odgovori na vprašanja. Pazi na jezikovno pravilnost.	6 točk
---	---------------

a) Zakaj je po svetopisemski zgodbi bog ljudem zmešal jezike?

Bog je ljudem zmešal jezike, ker se je bal, da bodo postali vsemogočni.

(1 T za vsebino, 1 T za jezikovno pravilen zapis odgovora brez napake)

b) V slovanskih jezikih najdemo veliko »lažnih prijateljev«. Razloži besedno zvezo, zapisano v narekovajih, in napiši en primer.

Lažni prijatelji so besede iz tujih jezikov, ki so enake/podobne domačim besedam, vendar imajo drugačen pomen.

Primeri (lahko je samo navedena beseda):

- iz bolgarščine: ковчег (kovčeg) = 'krsta'
- iz češčine: otrok = 'suženj'
- iz hrvaščine in srbščine: zahod = 'stranišče', snaga = 'moč', trudna = 'noseča', pucala = 'streljala'
- iz makedonščine: словенски (slovenski) = 'slovanski'
- iz poljščine: droga = 'cesta', awantura = 'glasen prepir'
- iz ruščine: банка (banka) = 'pločevinka'; быстрый (bystrij) = 'hiter' (ne pa 'bister'); вредный (vrednyj) = 'škodljiv' (ne pa 'vreden')
- iz slovaščine: hrdý = 'ponosen' (ne pa 'grd'); nohavice = 'hlače'
- iz ukrajinščine: лікарня (likarnja) = 'bolnica' (ne pa 'lekarna')

(1 T pri vsebini za razlago IN primer, 1 T za jezikovno pravilen zapis odgovora brez napake)

c) Naštej tri značilnosti vsakdanjega življenja Praslovanov.

Praslovani so se ukvarjali s poljedelstvom in živinorejo,/živel so v lesenih hišah,/živel so v manjših vaseh,/častili so več bogov,/razdeljeni so bili na rodovne skupnosti,/odločali so na zborih svobodnih mož,/vojskovali so se za ozemlje in živino.

(1 T za vsebino, če tekmovalec našteje tri značilnosti; 1 T za jezikovno pravilen zapis odgovora brez napake, če je tekmovalec navedel vsaj eno značilnost).

1.4 V povezanem besedilu napiši, kaj je ilirizem, ter navedi dve pozitivni spremembi, ki ju je vnesel v slovenščino 19. stoletja. Napiši razlog, zakaj se ni uveljavil, in kakšno posledico bi prinesla njegova uveljavitev.	5 točk
---	---------------

VSEBINA: Besedilo naj vsebuje:

- Ilirizem je ideja, da bi v književnosti sprejeli skupni južnoslovanski jezik. Posledica njegove uveljavitve bi bila, da se slovenščina ne bi ohranila kot samostojni knjižni jezik. **1 T za definicijo IN posledico.**

- Ni se uveljavil zaradi močne narodne zavesti v 19. stoletju. **1 T**
- Uredil je pisavo – gajico (1 glas 1 črka) IN uveljavil prevzemanje slovanskih izrazov, kar je zmanjšalo germanizacijo. **1 T (pisava IN prevzemanje iz slovanskih jezikov)**

JEZIK IN PRAVOPIS: do 2 napaki – **2 T**, 3 napake – **1 T**; če besedilo ni popolnoma koherentno, to štejeemo za **1 napako**; če so odgovori naštetni po točkah/v alinejah, **tekmovalc ne dobi točke za pravopis**.

1.5 Jezike poveži z oštevilčenimi značilnostmi tako, da na črte zapišeš vse ustrezne številke.	4 točke
---	----------------

- 2, 5, 8 ruščina
- 4, 9 poljščina
- 1, 7 slovenščina
- 3, 5, 7 črnogorščina

- 1 Ta jezik ima na število govorcev največ narečij od vseh slovanskih jezikov.
- 2 Ta jezik je eden izmed uradnih jezikov Organizacije združenih narodov.
- 3 Ta jezik je najmlajši med slovanskimi jeziki.
- 4 Ta jezik je ohranil praslovanske nosne samoglasnike.
- 5 Ta jezik se zapisuje v cirilici.
- 6 Ta jezik nima sklonov.
- 7 Ta jezik sodi med južnoslovanske jezike.
- 8 Ta jezik sodi med vzhodnoslovanske jezike.
- 9 Ta jezik sodi med zahodnoslovanske jezike.

1 T za vsako popolnoma pravilno rešitev.

1.6 Na nemi karti s križci označi države, v katerih govorijo južnoslovanske jezike.	2 točki
--	----------------

2 T za vseh 7 nedvoumno označenih držav (Slovenija, Hrvaška, BiH, Srbija, Črna gora, Bolgarija, Makedonija), 1 T za 6 pravilno označenih, 0 T za 5 ali manj. Vsaka napačno označena država izniči eno pravilno. Upoštevamo tudi kako drugače označene države (npr. pobarvane). Če je tekmovalec označil Kosovo, tega niti ne štejemo niti ne odštevamo.

Sklop B

2.1 Obkroži, ali trditev <i>drži</i> ali <i>ne drži</i>.	5 točk
---	---------------

Ena od idej esperanta je bila izenačiti položaj govorcev različnih maternih jezikov.	drži	ne drži
Medslovanščina je začela nastajati okrog leta 2009.	drži	ne drži
Medslovanščina je zasnovana kot poenostavljena oblika ruščine.	drži	ne drži
Govorci romanskih jezikov bi se morali medslovanščine priučiti v celoti.	drži	ne drži
Ustvarjalca medslovanščine sta pri njenem oblikovanju upoštevala podobne značilnosti manj kot 12 slovanskih jezikov.	drži	ne drži

1 T za vsako pravilno označeno trditev.

2.2 Kaj je skupnega esperantu in medslovanščini ter po čem se razlikujeta? Napiši eno podobnost in eno razliko. Odgovori v povedi/h.	3 točke
---	----------------

(Po smislu, npr.)

Podobnost: oba jezika sta nastala umetno/njun namen je boljše sporazumevanje med ljudmi.

Razlika: Esperanto je nastal na podlagi indoevropsčine in romanskih jezikov, medslovanščina pa na podlagi podobnosti med slovanskimi jeziki.

2 T za vsebino (tekmovalec dobi 1 T na navedbo podobnosti in 1 T za navedbo razlike), 1 T za pravopisno/jezikovno popolnoma ustrezno/i poved/i. Jezikovna pravilnost se ocenjuje, če je tekmovalec za vsebino dobil najmanj 1 T.

2.3 Esperanto se kljub idealističnemu cilju ni širše uveljavil. Zakaj ima medslovanščina več možnosti za uspeh? Odgovori v povedi/h.	2 točki
---	----------------

Za razliko od esperanta se je ni treba v celoti priučiti, saj je razumljiva za večino govorcev katerega koli slovanskega jezika.

1 T za vsebino, 1 T za pravopisno/jezikovno popolnoma ustrezno/i poved/i. Jezikovna pravilnost se ocenjuje, če je tekmovalec dobil točko za vsebino.

2.4 Katere od spodaj naštetih oseb bi se med seboj lahko sporazumevale v medslovanščini? Obkroži ustrezne odgovore.	1 točka
--	----------------

a) Janez iz Slovenije b) Pierre iz Francije c) Piotr s Poljske č) Olena iz Ukrajine

1 T za vse tri obkrožene črke/osebe.

2.5 V izpisani povedi je podčrtana besedna zveza. V povedi/h pojasni, kaj je želel avtor članka z njo izraziti.	2 točki
---	---------

Nekoliko manj visokoletič cilj so si zadali ustvarjalci medslomanščine, jezika, ki naj bi omogočil lažje sporazumevanje Slovanov.

Po smislu, npr.:

Izraziti je želel, da so si ustvarjalci medslomanščine zadali realnejši, uresničljivejši, lažje dosegljiv cilj (v primerjavi s tistimi, ki so ustvarjali esperanto).

1 T za vsebino, 1 T za pravopisno/jezikovno popolnoma ustrezno/i poved/i. Jezikovna pravilnost se ocenjuje, če je tekmovalec dobil točko za vsebino.

2.6 Spodnjo trdilno poved pretvori v nikalno in novo poved napiši na črto.	2 točki
--	---------

Vsak Slovan lahko za silo razume besedilo v drugem slovanskem jeziku.

Vsak Slovan ne more za silo razumeti besedila v drugem slovanskem jeziku.

Ne more vsak Slovan ...

Nihče od Slovanov ne more ...

1 T za pravilno zanikano poved. 1 T za pravopisno/jezikovno popolnoma ustrezno poved.

2.7 Preberi spodnjo poved in slovarki sestavek v prilogi ter reši naloge.	5 točk
---	--------

Za podlago esperantu je služilo besedišče indoevropskih jezikov, predvsem romanskih.

- Obkroži ustrezno možnost:
Beseda podlaga je v povedi uporabljena v prvem/**drugem**/tretjem slovarkem pomenu. **(1 T)**
- Besedo podlaga uporabi v dveh novih povedih – v vsaki jo uporabi v drugem pomenu.

Npr. Hiša stoji na trdni betonski podlagi. Za svojo trditev je navedel dobro podlago v raziskavah.

1 T za vsako pravilno uporabljeno besedo *podlaga* v povedi. Iz povedi mora biti razvidno, da je tekmovalec besedo uporabil v dveh različnih pomenih. 1 T za pravopisno/jezikovno popolnoma ustrezni povedi.

- Kaj pomeni beseda podlaga v agronomiji (agr.)? Na črto napiši (le) pomen.
rastlina, na katero se cepi kaka druga rastlina
1 T; izpisane morajo biti točno te besede

Sklop C

3.1 Presodi ustreznost naslova izhodiščnega besedila (<i>Večjezičnost – dar ali prekletstvo?</i>) in v povedi/h razloži njegov pomen.	3 točke
---	---------

Npr. Naslov je ustrezen. Večjezičnost ima veliko prednosti (ekonomske, izobraževalne, profesionalne), zato je dar, za majhne jezike pa predstavlja grožnjo, da izumrejo, saj se zaradi praktičnosti njihova raba krči, zato je v naslovu poimenovana kot prekletstvo.

1 T za navedbo, da je naslov ustrezen; 1 T za ustrezno utemeljitev. Ni dovolj, da tekmovalec napiše zgolj, da naslov povzema temo besedila, ampak mora biti podrobneje utemeljeno, zakaj je večjezičnost tako dar kot prekletstvo. 1 T za pravopisno/jezikovno popolnoma ustrezno/e poved/i.

3.2 Poimenuj podčrtane okoliščine nastanka izhodiščnega besedila.	4 točke
--	----------------

Članek z naslovom Dar ali prekletstvo je napisala <u>Irena Duša</u> .	sporočevalec/sporočevalka/novinarka/pisec/piska/avtor/avtorica
Objavljen je bil v <u>reviji Gea</u> .	kraj objave (članka/besedila)
<u>oktober 2023</u>	čas objave (članka/besedila)
Namenjen je <u>bralcem in bralkam te revije</u> .	naslovnik

1 T za vsako pravilno poimenovano (z ustreznim strokovnim izrazom) okoliščino nastanka besedila.

3.3 Tri od spodnjih trditev niso v skladu z izhodiščnim besedilom. Obkroži črke pred njimi.	3 točke
--	----------------

a) Približno polovica vseh izumirajočih jezikov prihaja iz osmih držav ob ekvatorju in na južni polobli.

b) Večina vseh jezikov na svetu se govori v Evropi.

c) 94 odstotkov vseh ljudi na Zemlji se sporazumeva v samo 5 odstotkih jezikov.

č) Angleščina je bila edini jezik, ki se je širil z »jezikovnim izvozom« zaradi trgovanja in kolonizacije.

d) V času kolonizacije je bila maorščina na Novi Zelandiji prepovedana, otroke pa so v šolah kaznovali, če so jo govorili.

e) Danes maorščino tekoče govori približno ena petina prebivalcev Nove Zelandije.

1 T za vsako pravilno obkroženo trditev.

3.4 Preberi izpisani del besedila in reši naloge, ki se navezujejo nanj.	5 točk
---	---------------

Po nekaterih ocenah etnologov naj bi danes na svetu živelo še 7358 jezikov, od tega v Evropi le 239. Ko govorimo o stabilnosti jezikov, je pomemben podatek tudi ta, da se 94 odstotkov vseh ljudi na Zemlji sporazumeva v samo 5 odstotkih jezikov.

- V levi stolpec vpiši samostalnik moškega spola, ki se v zapisanih povedih pojavi v imenovalniku, ter samostalnik moškega spola, ki ima v nekaterih oblikah drugo osnovo kot v preostalih oblikah. V desnem stolpcu oba postavi v ustrezno obliko.

samostalnik	orodnik dvojine
podatek	(s) podatkoma
ljudi	(s) človekoma

1 T za vsak pravilno izpisan samostalnik IN izpisan orodnik dvojine.

- Prvi števnik napiši s črkami.
sedem tisoč tristo osemindeset

1 T za pravilen zapis.

- Iz spodnje povedi izpiši zahtevana stavčna člena.

94 odstotkov vseh ljudi na Zemlji se sporazumeva v samo 5 odstotkih jezikov.

osebek: 94 odstotkov vseh ljudi na Zemlji

prislovno določilo načina: v samo 5 odstotkih jezikov

1 T za vsak pravilno izpisan stavčni člen.

3.5 Preberi izpisani del besedila in reši naloge.	5 točk
--	---------------

Med viralnimi prevodi se je tako znašel napis *Prepovedano za tovorna vozila. Dovoljeno samo za stanovalce, z valižanskim pripisom »Trenutno me ni v pisarni. Prosim, pošljite besedilo za prevod.«*. Do napake je prišlo v mestu Swansea, kjer so napis poslali v prevod notranji službi in pomotoma natisnili avtomatski odgovor.

Valižanski govorniki so (žal) napako hitro opazili in uradniki so jo hitro popravili.

Iz njega izpiši:

- besedi iz iste besedne družine, kot je beseda napis: pripisom/pripis, pisarni/pisarna (1 T za obe pravilno izpisani besedi)
- načinovni prislov: pomotoma/hitro (1 T)
- glagol v velelniku: pošljite (1 T)

Glagol so poslali postavi v zahtevani obliki in z njima tvori novi, smiselni povedi.

- nedoločnik: Npr. V tisk so morali poslati nov napis.

(1 T za ustrezno preoblikovan glagol in ustrezno, pravopisno pravilno zapisano poved.)

- pogojnik za 2. osebo dvojine:

Npr. V tisk bi poslala nov napis.

(1 T za ustrezno preoblikovan glagol in ustrezno, pravopisno pravilno zapisano poved.)

Sklop Č

4.1 Popravi napake v besedilu. Kar je napačno, prečrtaj in dopiši, kako je pravilno.	10 točk
---	----------------

Krško je osrednje mesto Posavja. Razvilo se je na obeh bregovih reke Save. Čas protestantizma v mestu sta zaznamovala Adam Bohorič in Jurij Dalmatin. Svoja najnovejša spoznanja o nji ju je želel prikazati Boris Golec v svoji monografiji. Povezovalo ju je delovanje v tem starodavnem mestu, Ljubljani in drugod. Pred bralce je postavil njuni življenjski zgodbi, umeščeni v Krško v burnem 16. stoletju. S knjigo je tudi počastil spomin na 440. obletnico izida prvega prevoda Biblije in prve slovnice slovenskega jezika. Med drugim je odkril, da smo 500. obletnico Bohoričevega rojstva praznovali nekaj let prezgodaj, saj se je rodil okoli leta 1524. Prav tako ne držijo vztrajne navedbe, da je Bohorič umrl v izgnanstvu nekje na Nemškem. Za Dalmatina pa zatrjuje, da je izviral iz družine hrvaških beguncev pred Turki, ki so se okrog leta 1530 naselili na Krškem polju.

20 ustreznih popravkov – 10 točk
18, 19 ustreznih popravkov – 9 točk
16, 17 ustreznih popravkov – 8 točk
14, 15 ustreznih popravkov – 7 točk
12, 13 ustreznih popravkov – 6 točk
10, 11 ustreznih popravkov – 5 točk
7, 8, 9 ustreznih popravkov – 4 točke
6, 5 ustreznih popravkov – 3 točke
4, 5 ustreznih popravkov – 2 točki
2, 3 ustreznih popravkov – 1 točka
1 ali 0 ustreznih popravkov – 0 točk

Vsak popravek *pravilna možnost* → *napačna možnost* izniči en ustreznih popravek.

Če tekmovalec popravi nekaj, česar ne bi bilo treba, a je tudi tako, kot popravi, pravilno, popravka ne upoštevamo niti mu tega ne štejemo kot napako.

PRILOGA

Sklop B

Izhodiščno besedilo

Med slovanščina – jezik, ki ga z lahkoto razumemo vsi Slovani

22. 10. 2019

Ste že slišali koga govoriti v med slovanščini? Gre za umetno ustvarjen jezik, ki je namenjen medsebojnemu sporazumevanju in prijateljstvu pripadnikov različnih slovanskih narodov.

Najbolj znan izmišljen jezik je zagotovo esperanto, ki ga je leta **1889** izumil **Ludvik Lazar Zamenhof** z namenom spodbujanja miru in mednarodnega razumevanja. Temelji na podlagi besedišča indoevropskih jezikov, predvsem izhaja iz romanskih jezikov. Ustvarjen je bil z namenom, da bi vsem ljudem omogočil enakopravno sporazumevanje – ker esperanto nikomur ni materinščina, bi se ga morali vsi naučiti, s čimer bi se izničila prednost tistih, ki jim je angleščina materni jezik. Alternativa čedalje močnejše prevladujoči angleščini se ni nikoli zares uveljavila: esperanta se uči le nekaj zanesenjakov, angleščina pa je medtem prerasla v nekakšen univerzalen jezik.

Nekoliko manj visokoleteč cilj so si zadali ustvarjalci med slovanščine, jezika, ki je začel nastajati pred približno poldrugim desetletjem in je namenjen sporazumevanju pripadnikov slovanske jezikovne družine. Ustvarjalci med slovanščine so izhajali iz teze, da so slovanski jeziki med seboj tako podobni, da lahko vsak Slovan brez dodatnega učenja za silo razume besedilo, zapisano v drugem slovanskem jeziku. Za razliko od drugih umetnih jezikov, ki se jih je treba v celoti priučiti, je torej med slovanščina razumljiva za večino govorcev kateregakoli slovanskega jezika. Njena slovnica temelji na starocerkvenoslovanščini, jeziku, ki sta ga v 9. stoletju oblikovala misijonarja Ciril in Metod. Snavalca med slovanščine, **Vojtech Merunka**, češki profesor računalništva, in **Jan van Steenbergen**, nizozemski jezikoslovec, sta pri ustvarjanju jezika iskala največji skupni

imenovalec prek ducata slovanskih jezikov. Medslovanščina tako ni zgolj nekakšna različica ruščine ali slovenščine, opozarjata avtorja, pač pa preplet lastnosti slovanskih jezikov. »Medslovanščino bi lahko uporabljali vse od Sibirije do Slovenije,« sta prepričana njena snovalca.

Prirejeno po: <https://www.dnevnik.si/nedeljski/prosti-cas/magazin/video-medslovanscina-jezik-ki-ga-z-lahkoto-razumemo-vsi-slovani-2243127/>, 15. 9. 2025, in <https://ptujinfo.com/novica/globalno/ste-vedeli-da-obstaja-jezik-ki-ga-brez-tezav-razumejo-vsi-slovani-imenuje-se>, 5. 10. 2025)

Priloga k nalogi 2.7

podlāga -e ž (ā)

SSKJ

1. *predmet, snov glede na predmet, snov, ki je neposredno na njem*: odlepiti znamko od podlage; telo pritiska na podlago; gladka, lesena podlaga / uporabiti revijo za podlago pri pisanju
 2. navadno s prilastkom *kar bistveno določa, opredeljuje lastnosti, značilnosti česa*: to odkritje je podlaga sodobne genetike; ustava je podlaga vsej zakonodaji / njegova govornica ima očitno narečno podlago / gimnazija daje dobro podlago za študij na univerzi *predhodno znanje*
// pisati na podlagi izkušenj; trgovati na podlagi sporazuma
// *kar je nujno potrebno za obstoj, razvoj česa*: mir je podlaga blaginje; ustvariti podlago za hitrejši gospodarski razvoj / časopis nima trdne finančne podlage; materialna podlaga šolstva se je okrepila
// *kar dela, da je kaj logično upravičeno, podprto*: ta zakonski člen je podlaga naših zahtev; dati filozofsko podlago moderni kritiki / ta sum nima podlage, je brez podlage *je neupravičen, neutemeljen*; za tako ravnanje ni nobene podlage *razloga, vzroka*
 3. *enakobarvni del predmeta glede na motive, like drugačne barve na njem*: podlaga je bela, rože pa so rdeče; s podlago barvno skladen vzorec
 4. navadno s prilastkom *bistvena sestavina*: podlaga te tkanine je bombaž
 5. agr. *rastlina, na katero se cepi kaka druga rastlina*: cepič se je dobro zrasel s podlago / drevesna, trsna podlaga
 - pog. na dobro podlago se lahko veliko pije *po obilni, dobri jedi*; publ. dobiti čir na živčni podlagi *zaradi živčnosti, razburjanja*; redko svilen podlaga suknjiča *podloga*; na dvajset centimetrov podlage je zapadlo pol metra snega *že zapadlega, ležečega snega*
- ♦ ekon. Zlata podlaga v nekaterih državah *zlato emisijske banke, ki bi s svojo vrednostjo lahko nadomestilo izdani denar*

Sklop C

Izhodiščno besedilo

Večjezičnost – dar ali prekletstvo?

Večjezičnost je proces, ki traja vse življenje in nikakor ni zgolj linearen – več jezikov ko govori posameznik, bolj zapletena je bitka za prevlado in iskanje sodelovanja med njimi.

Tekst: Irena Duša

Ohranjanje jezika

Od približno 7000 jezikov na svetu jih kar 3000 danes umira, od tega jih je polovica iz le osmih držav ob ekvatorju in na južni polobli. Evropa sodi v povsem drugo skrajnost. Po nekaterih ocenah etnologov naj bi danes na svetu živelo še 7358 jezikov, od tega v Evropi le 239. Ko govorimo o stabilnosti jezikov, je pomemben podatek tudi ta, da se 94 odstotkov vseh ljudi na Zemlji sporazumeva v samo 5 odstotkih jezikov. Veliko vlogo pri tem je imel »jezikovni izvoz« – prevlada tujih jezikov na območjih, kamor sta jih zanesla trgovanje ali kolonizacija. Na ta način si rok ni umazala le angleščina. Ne glede na to, koliko prednosti ima večjezičnost (npr. ekonomsko, izobraževalno, profesionalno), za majhne jezike lahko pomeni **smrtno obsodbo**, saj se zaradi praktičnosti njihova raba krči.

Ko se vmeša politika

Za ohranjanje jezikov države sprejemajo različne ukrepe, od obveznih ur drugega jezika v šoli do dvojezičnih napisov. A zadnji so pogosto **kamen spotike**.

Nazadnje so se zaradi tega hudo sporekli na Novi Zelandiji, kjer nameravajo uveljaviti napise na prometnih tablah tudi v maorščini. V času kolonizacije je bila ta prepovedana, otroke so celo tepli v šoli, če so govorili »po domače«. V zadnjem obdobju država **napenja vse sile**, da bi jezik Maorov rešila pred izumrtjem. Danes namreč maorščino tekoče govorijo le 4 odstotki populacije, čeprav je kar ena petina vseh Novozelandcev maorskega rodu.

Dvojezične table so stalnica tudi na Škotskem, v Walesu in drugih večjezičnih delih Evrope, vsake toliko pa poleg informacij ponudijo tudi zabavo. Med viralnimi prevodi se je tako znašel napis Prepovedano za tovorna vozila. Dovoljeno samo za stanovalce, z valižanskim pripisom »Trenutno me ni v pisarni. Prosim, pošljite besedilo za prevod.« Do napake je prišlo v mestu Swansea, kjer so napis poslali v prevod notranji službi in pomotoma natisnili avtomatski odgovor. Valižanski govorci so (žal) napako hitro opazili in uradniki so jo hitro popravili.

Čeprav Evropska unija nima pomembnejšega vpliva na ohranjanje jezikovne raznolikosti znotraj svojih meja, ker so posamezne države članice same odgovorne za jezikovno politiko in izobraževanje, predano varuje jezikovno raznolikost in učenje jezikov.

(odlomek)

Prirejeno po: Irena Duša, Dar ali prekletstvo. Gea, oktober 2023.